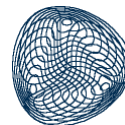

JALAKÄIJAHELKURI KASUTAMINE

02/2016

UURINGU TEEMAD

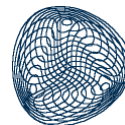
I HELKURI KANDMISE VAJALIKKUS

- Peamine liikumise viis** (küsimus 1)
- Helkuri kandmise vajalikkus enda puhul** (küsimus 2)
- Helkuri kandmise vajalikkus laste puhul** (küsimus 3)
- Teadlikkus helkuri kandmise kohustuslikkusest** (küsimus 19)
- Helkuri kandmise kampaania vajalikkus** (küsimus 20)

II HELKURI KANDMINE

- Helkuri ja muude nähtavaks tegevate vahendite kasutamine** (küsimused 4, 5 ja 14)
- Helkuri tüüp** (küsimus 6)
- Helkuri soetamine ja ostukohad** (küsimused 7, 8 ja 18)
- Helkuri mittekandmise põhjused ja meetmed, mis paneks seda kandma** (küsimused 9, 10 ja 15)
- Põhjused, miks ei ole muretsenud siiani helkurit ja kavatsus see muretseda** (küsimused 11, 12 ja 16,17)

UURINGU METOODIKA

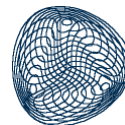

METOODIKA

- **Üldkogum:** üle14-aastane Eesti elanikkond ~ 1 103 654 inimest (Statistikaamet, 01.01.2015 seisuga)
- **Meetod:** Omnibuss
- **Valimi koostamine:** kasutati üldkogumi proportsionaalset mudelit, hiljem tulemused kaaluti üldkogumile vastavaks maakonna, asulatüübi, soo, vanuse ja rahvuse järgi.
- **Planeeritud valim:** 1000
- **Tegelik valim** (vastanute arv): 1000
- **Valimiviga:** 1000 vastaja puhul $\pm 3,1\%$, väiksemat gruppide vaatlemisel või viga olla suurem
- **Küsitlusperiood:** 9-23.02.2016
- **Küsitluse pikkus:** 3,5 lehekülge

VASTUTAJAD

□ Tellijapoolne kontaktisik	Raul Rom
□ Uuringu projektijuht	Liis Grünberg
□ Aruande koostamine	Liis Grünberg, Hella Kaldaru
□ Valim, ankeedi programmeerimine ja andmetöötlus	Reijo Pohl; Maris Murumäe
□ Küsitlustöö koordineerimine	Kristel Merusk

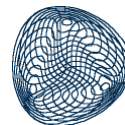

I

HELKURI KANDMISE VAJALIKKUS

I HELKURI KANDMISE VAJALIKKUS

PEAMINE LIIKUMISE VIIS

- **46% liigub peamiselt jalgsi, 36% autoga ja 18% võrdselt nii jalgsi kui ka autoga.** Naiste, noorimas (15-24-aastaste) ja vanimas (65+ a.) vanusegrupis, regioonidest Tallinnas ja Ida-Virumaal, mitte-eestlaste seas ja linnades on põhiliselt jalgsi liiklejaid rohkem autoga sõitjaid. Kõige enam on põhiliselt autoga liiklejaid maal (53%).

HELKURI KANDMISE VAJALIKKUS ENDA PUHUL (Slaid 6)

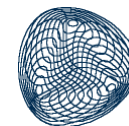
- **94% üle 14-aastasest elanikkonnast peab helkuri kandmist vajalikuks**, seejuures väga vajalikuks pidajaid on 74%; helkuri kandmist ei pea vajalikuks 6%.
- Võrreldes eelnevate aastate uuringutega on helkuri kandmist väga vajalikuks pidajate osakaal pisut kasvanud.
- Helkuri kandmist peetakse vajalikuks kõigis taustrühmades. Keskmisest veidi vähem tähtsustatakse seda 35-49-aastaste ja Tallinna vastajate ning põhiliselt autoga liiklejate seas, samas keskmisest enam vastajate seas, kes liikleavad võrdselt autoga ja jalgsi.

HELKURI KANDMISE VAJALIKKUS LASTE PUHUL (Slaid 7)

- **Laste puhul peab helkuri kandmist vajalikuks 99% üle 14-aastasest elanikkonnast**, seejuures väga vajalikuks pidajaid on lausa 97%.
- Kuna tulemus on niivõrd kõrge, ei erine taustrühmade andmed märkimisväärselt. Võib vaid mainida, et eriti tõdevad helkuri vajalikkust laste puhul need vastajad, kes liikleavad rohkem autoga.

I HELKURI KANDMISE VAJALIKKUS

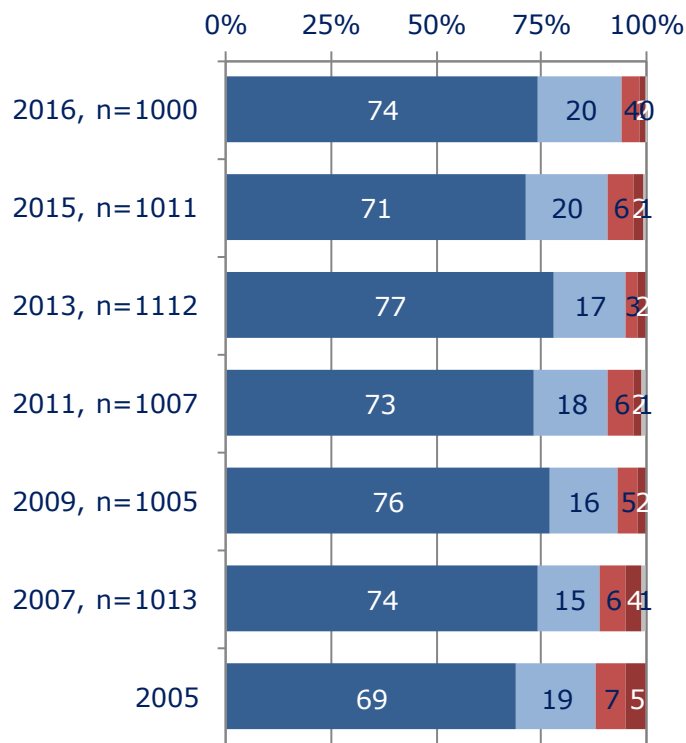
Helkuri kandmise vajalikkus ENDA puhul

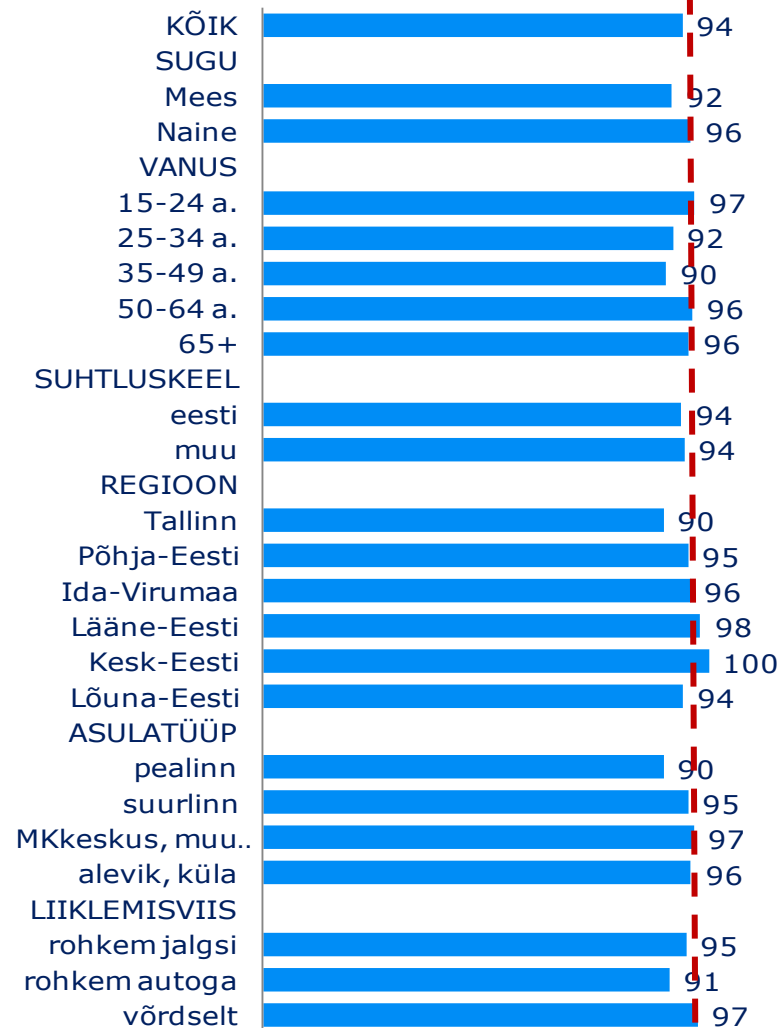
Kuivõrd vajalikuks Te peate helkuri kandmist enda puhul?

n=kõik

■ väga vajalik ■ pigem vajalik
 ■ pigem ei ole vajalik ■ üldse ei ole vajalik
 ■ ei oska öelda

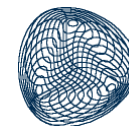

väga+pigem vajalik, %

I HELKURI KANDMISE VAJALIKKUS

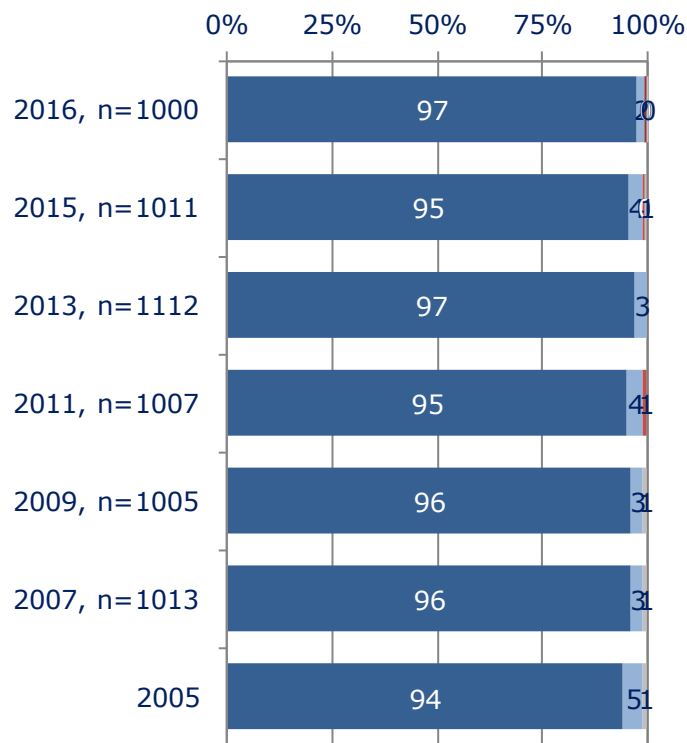
Helkuri kandmise vajalikkus LASTE puhul

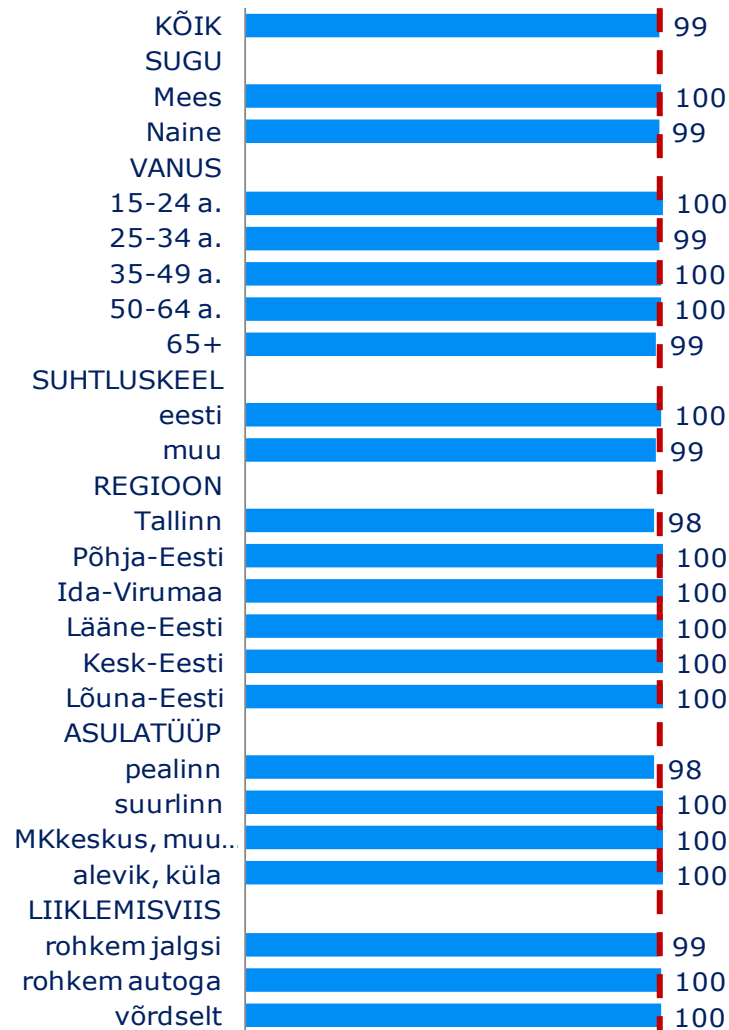
Kuivõrd vajalikuks Te peate helkuri kandmist laste puhul?

n=kõik

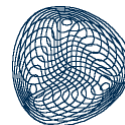
- väga vajalik
- pigem vajalik
- pigem ei ole vajalik
- üldse ei ole vajalik
- ei oska öelda

väga+pigem vajalik, %

I HELKURI KANDMISE VAJALIKKUS

TEADLIKKUS HELKURI KANDMISE KOHUSTUSLIKKUSEST (Slaid 9)

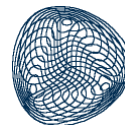
- Seda, et **helkuri kandmine pimedal ajal on kohustuslik nii asulavälisel kui ka asulasisesel teel**, teadis 96% elanikkonnast. 2% arvas, et seda peab kandma ainult asulavälisel, ning alla 1%, et ainult asulasisesel teel.

KAMPAANIA VAJALIKKUS (Slaid 10)

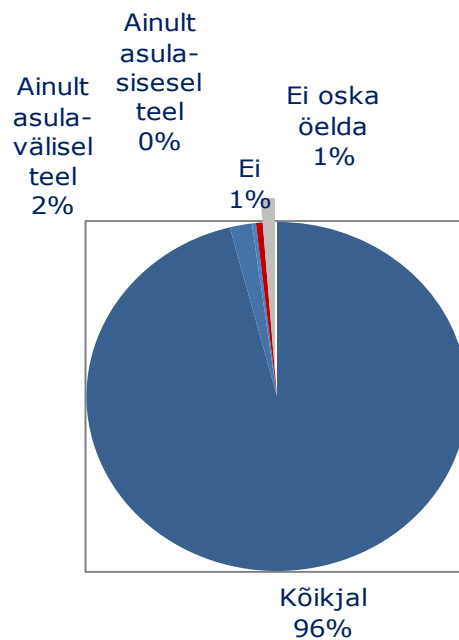
- **Liiklusohutuskampaniat helkuri märkamise** kohta peetakse endiselt vajalikuks – kokku 94% vastajatest, sealhulgas väga vajalikuks pidajaid 66%. Kampaniate vajalikkus leidis taas kinnitust.
- Kampaniat peetakse keskmisest veidi vajalikumaks autoga liiklejate seas – kas võrdselt nii autoga kui jala või põhiliselt autoga, samuti 35-49-aastases vanusegrupis ning väikelinnades ja maal. Keskmisest pisut vähem hinnatakse seda Tallinnas ja Põhja-Eestis, suurtes linnades.

I HELKURI KANDMISE VAJALIKKUS

Teadlikkus helkuri kandmise kohustuslikkusest

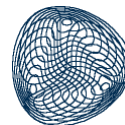

Kas helkuri kandmine pimedal ajal on kohustuslik?
n=kõik, %

I HELKURI KANDMISE VAJALIKKUS

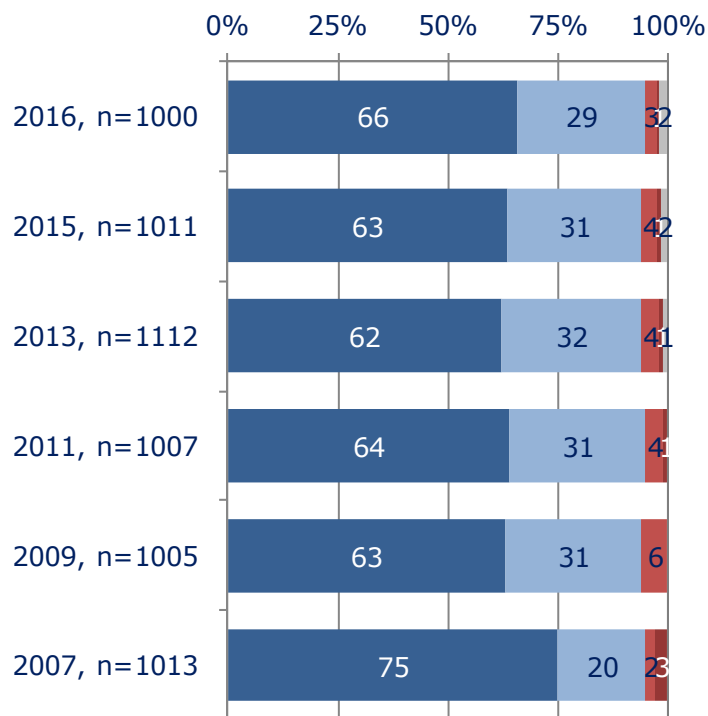
Helkuri kandmise kampaania vajalikkus

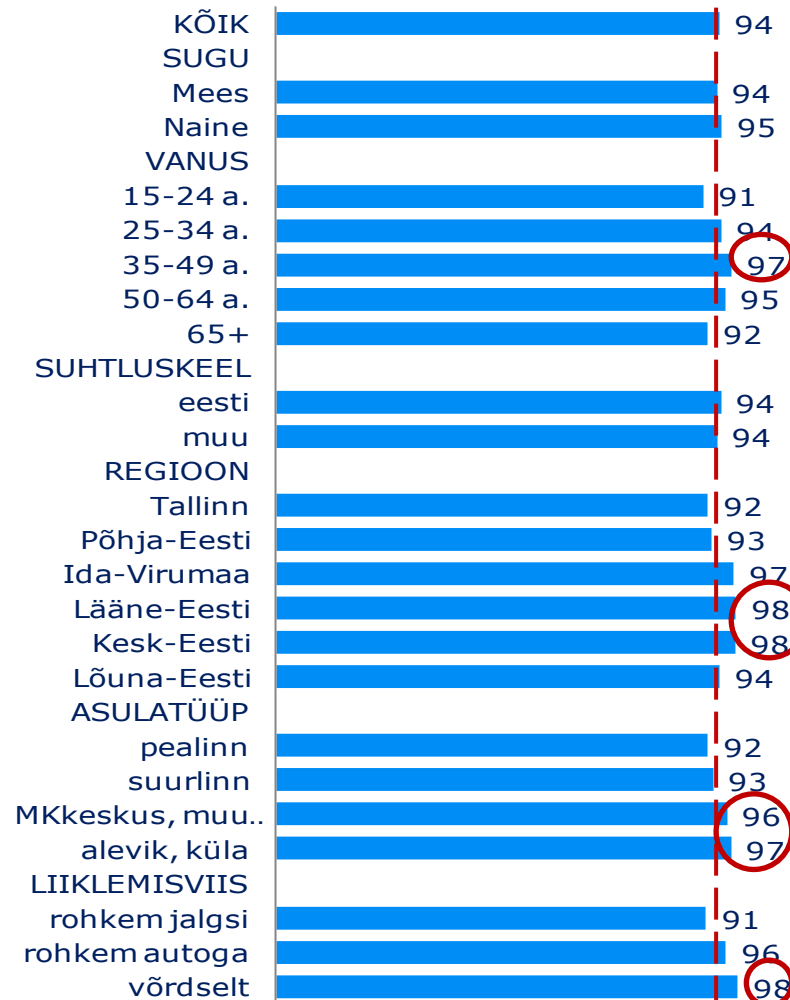
Kuivõrd vajalikuks Te peate helkuri tutvustamiseks korraldatavaid kampaaniaid?

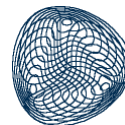
n=kõik

- väga vajalik
- pigem vajalik
- pigem ei ole vajalik
- üldse ei ole vajalik
- ei oska öelda

väga+pigem vajalik, %

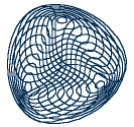

II

HELKURI KANDMINE

II HELKURI KANDMINE

HELKURI JA MUUDE NÄHTAVAKS TEGEVATE VAHENDITE KANDMINE (Slaid 13-15)

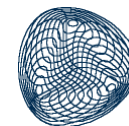
- **Helkurit kannab alati ligi 2/3 täiskasvanuist**, lisaks kannab 19% seda küllalt sageli. Kunagi ei kanna helkurit 8% täiskasvanuist. Viimase kuue aasta jooksul on tasapisi vähenenud nende osakaal, kes resoluutselt kandmisest hoiduvad, ning vastavalt suurenenud nende oma, kes aeg-ajalt kannavad.
- Keskmisest märksa enam on helkurite kandjaid naiste ja vanemate, eriti üle 65-aastaste seas. Regioonidest paistavad silma Kesk- ja Põhja-Eesti, eriti väikelinnad-maakonnakeskused ning vastajad, kel rohkem kogemusi jalgsi liiklemisest (põhiliselt jalgsi või võrdselt jalgsi ja autoga). Keskmisest vähem kannavad helkurit tallinlased, Ida-Virumaa elanikud ning põhiliselt autoga liiklejad.
- Muid nähtavaks tegevaid vahendeid kasutab 32% elanikkonnast, põhiliselt on selleks lamp.
- **87% lapsevanematest** arvab, et nende lapsed kannavad **alati** helkurit, lisaks usub 10%, et nad teevad seda küllalt sageli. Vaid 1% 4-15-aastaste laste vanematest vastas, et nende lapsed ei kannu helkurit kunagi. Statistiliselt olulisi muutusi vastavate näitajate osas ajas toimunud ei ole.
- Kuna alati+sageli kannavad lastevanemate teada helkurit peaaegu kõik lapsed, siis vaatleme vaid nende vastuseid, kelle arvates helkurit kantakse alati (reeglina). Siin selgub, et meeste arvates kantakse helkurit rohkem kui naiste arvates. Kõige paremal arvamusel on vanavanemad (vastajad vanuses 65+ aastat), kõige skeptilisemad (73%) vastajad vanuses 15-24 aastat. Alati kannavad helkurit lapsed eriti Põhja-Eestis (95%), silmatorkavalt madal tulemus (64%) tuli Kesk-Eestist.

HELKURI TÜÜP (Slaid 16)

- **Kõige levinumaks helkuritüübiks on rippuv helkur** – pea üheksa helkurikandjat kümnest kannab just seda. Rippuva helkuri kasutus on aastaga suurenenud. Ligi neljandik kasutab ümber käe keerduvat helkurit ja viiendikul on püsivalt riielega kinnitatud/õmmeldud helkur. Käe ümber kantav helkur on keskmisest sagedasem Põhja-Eestis ja väikelinnades. **Helkurvesti omab 16% helkurikandjaist, selle kasutajaskond on kasvutrendil.** Helkurvest on sagedane põhiliselt autoga liiklejate (28%), meeste ja maaelanike seas.

II HELKURI KANDMINE

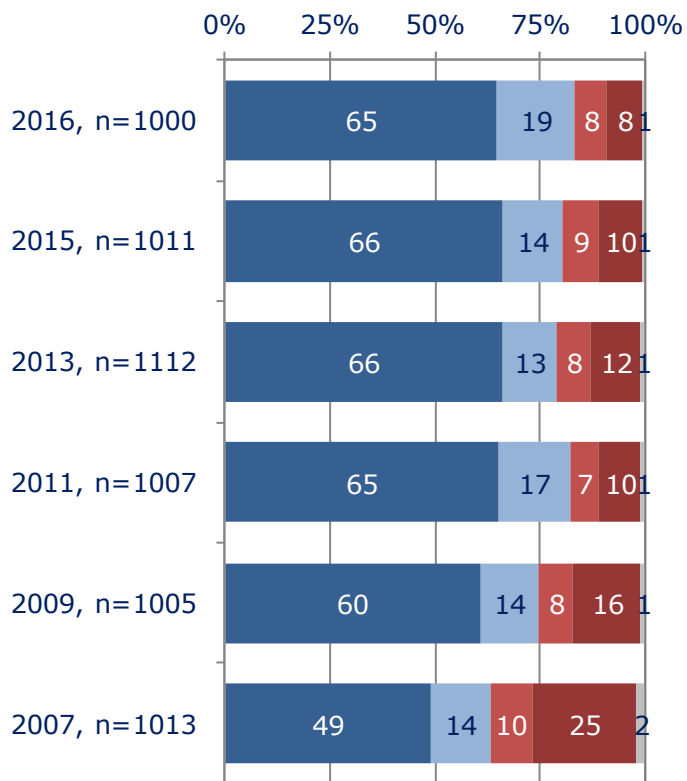
Helkuri kasutamine ENDA puhul

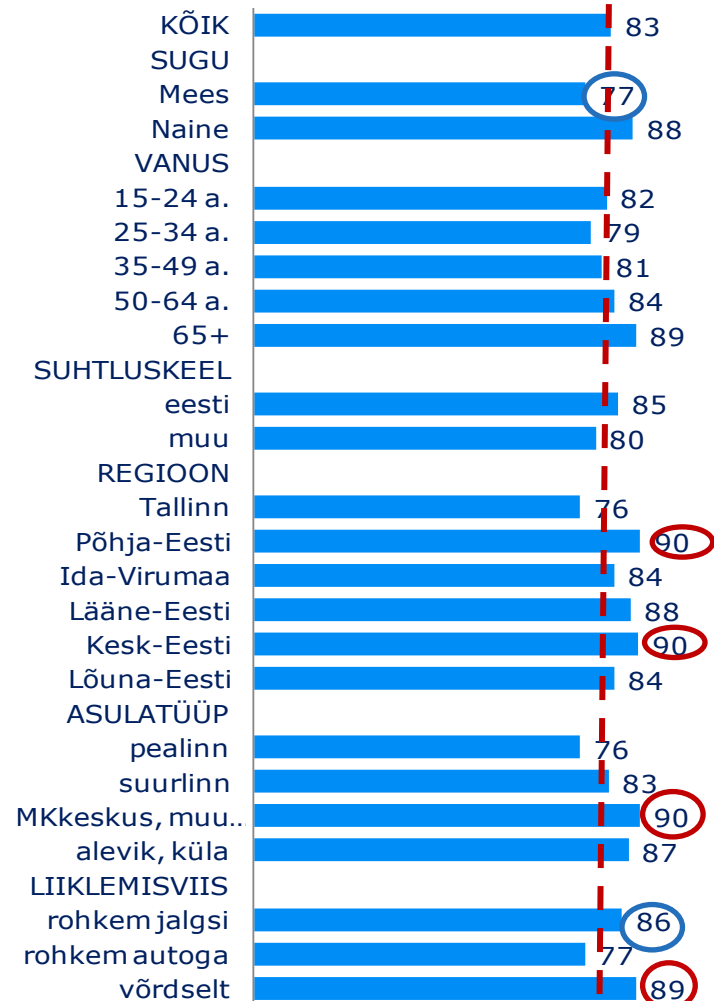
Kuivõrd Te kannate helkurit?

n=kõik

- reeglina (alati) ■ küllalt sageli
- ainult mõnikord ■ ei kanna üldse
- ei oska öelda

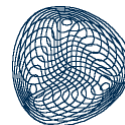

reeglina+sageli, %

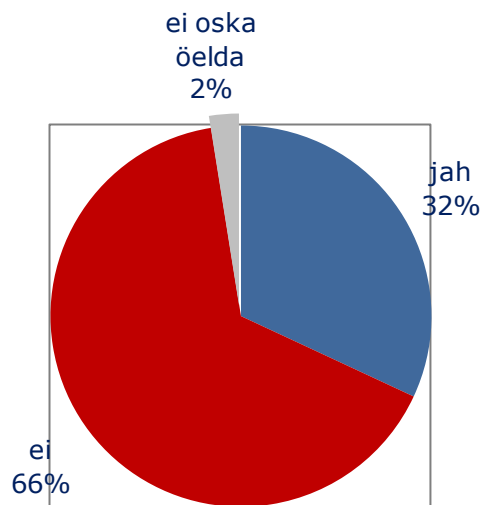
II HELKURI KANDMINE

Helkuri kasutamine ENDA puhul

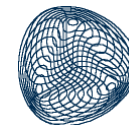
Kuivõrd olete pimesa ajal
kasutanud helkuri asemel
mõnda muud enda nähtavaks
tegemise vahendit?

n=kõik, %

II HELKURI KANDMINE

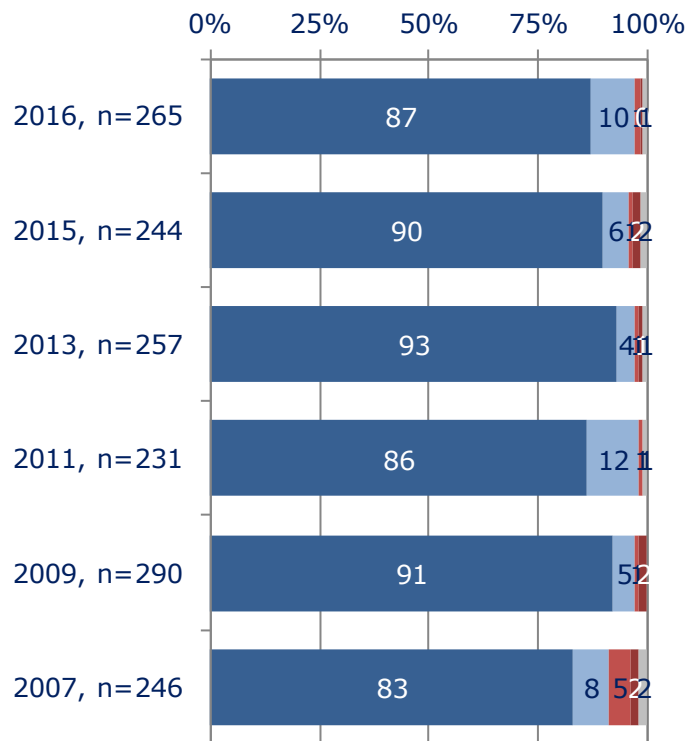
Helkuri kasutamine LASTE puhul

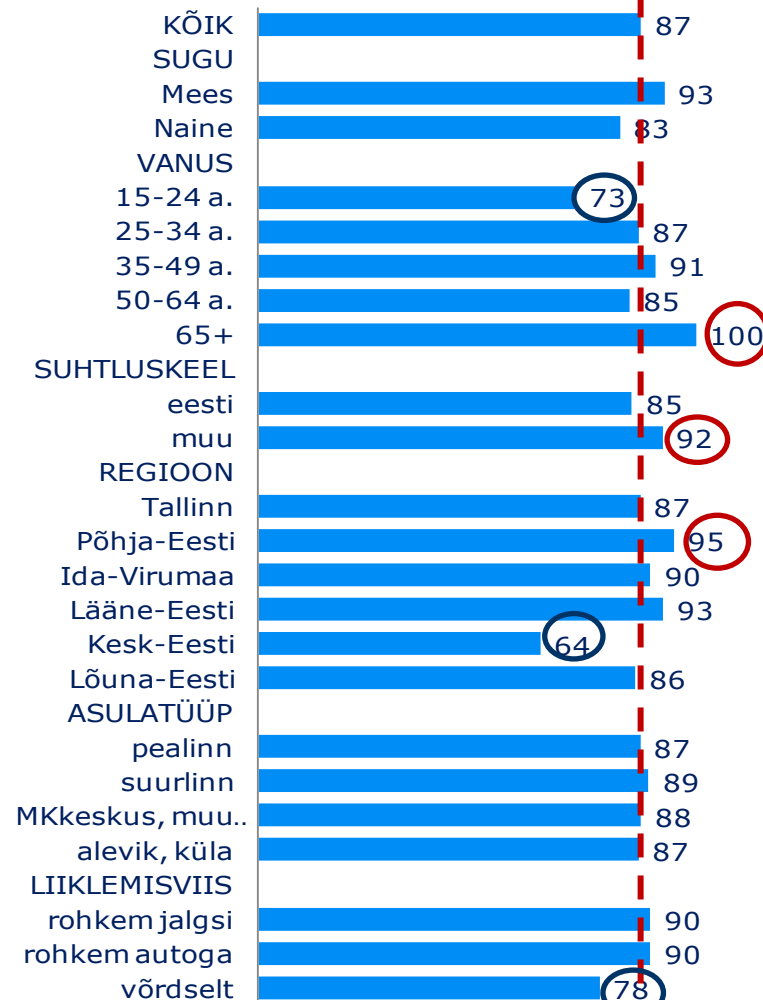
Kuivõrd Teie lapsed kannavad helkurit?

n=peres on 4-15-aastaseid lapsi

- reeglina (alati) ■ küllalt sageli
- ainult mõnikord ■ ei kanna üldse
- ei oska öelda

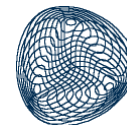

reeglina, %

II HELKURI KANDMINE

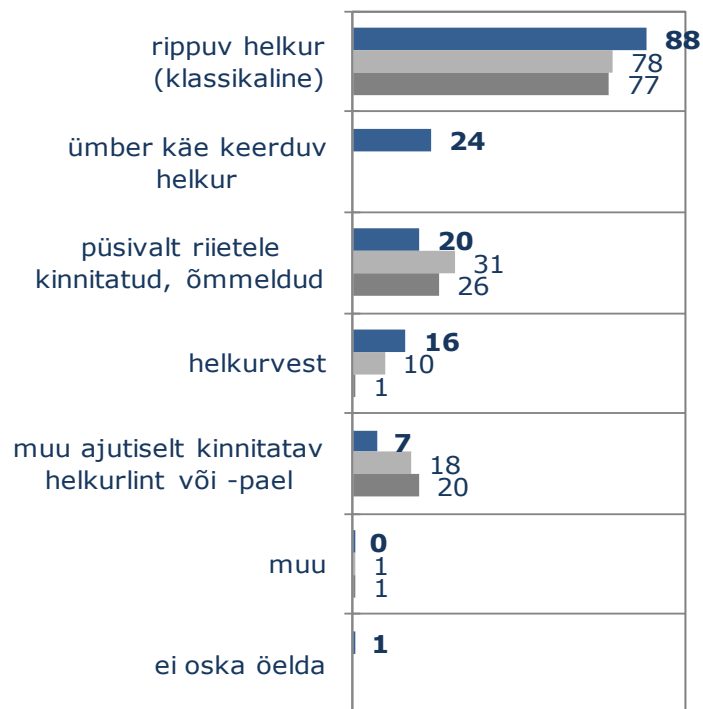
Kantava helkuri tüüp

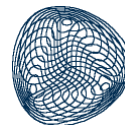
Mis tüüpi helkurit või muud enda nähtavaks tegevat vahendit Te kasutate?

n=kannab helkurit
reeglina või sageli, %

■ 2016, n=835 ■ 2015, n=815 ■ 2013, n=893

II HELKURI KANDMINE

HELKURI SOETAMINE (Slaid 18)

- 2/3 helkurikandjaist on selle endale **ise ostnud**, paljud on selle saanud kingituseks, sh väliüritustelt 14%, muu tarbekauba ostmisel 13%, kodanike algatuse käigus 8%, muul moel kingitusena 33% kandjaist. Väliüritusi mainiti kõigi sagedamini väikelinnades/alevites ja maal. Politseinike käest helkurikontrolli käigus on saanud helkuri 7% helkurikandjaist, eriti vanusegrupis 15-24 a. (17%).

CE MÄRGISTUS (Slaid 18)

- **Vaid 1/5 helkurikandjaist** on pakendilt uurinud, kas helkuril on CE märgistus. Keskmisest iseloomulikum on märgistuse kontrollimine nooremas keskeas, eriti 35-49-aastastele elanikele (28%), eriti harva jälgitakse seda aga Ida-Virumaal (11%) ja põhiliselt jalgsi liiklejate seas (16%).

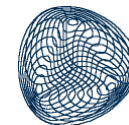
OSTUKOHAD (Slaid 19)

- **Kõige enam on helkureid müügil märgatud endiselt kauplustes** (8 inimest 10-st), umbes pooled ka kioskites ja bensiinijaamades. Nii kioskite kui bensiinijaamade osatähtsus on helkurite müügi poolest aastaga kasvanud. Muid ostukohti mainis vaid 1% vastajatest. 6% vastajatest ei ole helkureid müügil näinud.

Bensiinijaamu mainiti kõige sagedamini Lääne-Eestis (60%), maal (59%) ja autoga liiklejate seas (70%), keskmisest palju harvem Ida-Virumaal (28%). Kioskite osakaal on eriti suur Tallinnas (61%), kuigi esikohal on siingi kauplused.

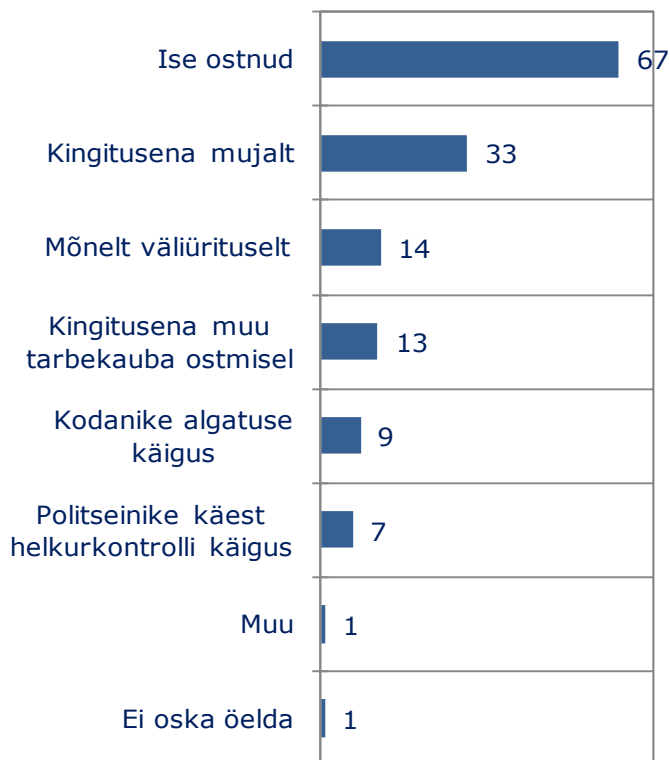
II HELKURI KANDMINE

Helkuri soetamine ja CE märgistus

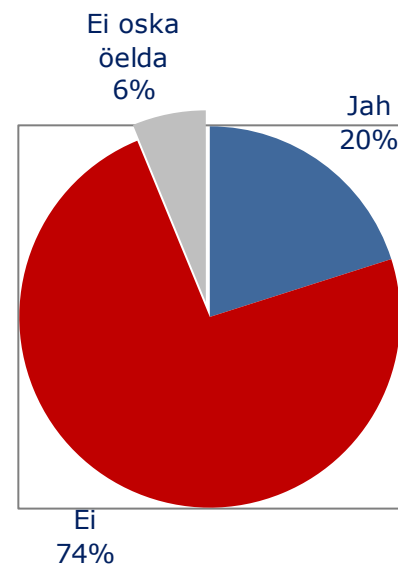
Kust Te olete oma helkuri soetanud/saanud?

n=kannab helkurit reeglina või sageli, %

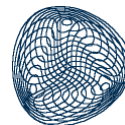

Kas olete helkurit soetades/ostes vaadanud pakendilt, kas see vastab CE märgistusele?

n=kannab helkurit reeglina või sageli, %

II HELKURI KANDMINE Helkuri ostukohad

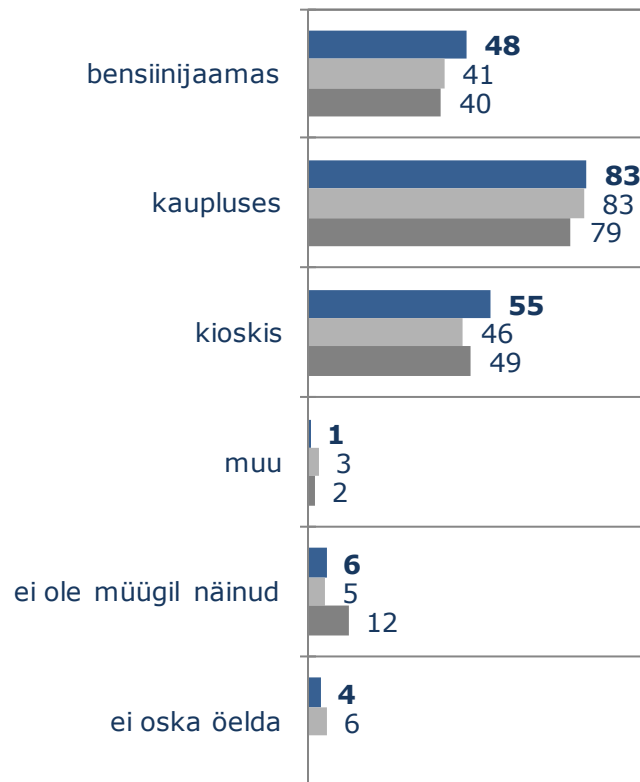
Kus olete helkureid müügil näinud?

n=kõik, %

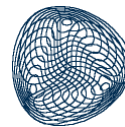
■ 2016, n=1000

■ 2015, n=1011

■ 2013, n=1112

II HELKURI KANDMINE KOKKUVÕTE

HELKURI MITTEKANDMISE PÕHJUSED (Slaid 21)

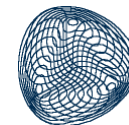
- Vastajad, kes kannavad helkurit ainult mõnikord või ei kanna üldse, tõid **helkuri mittekandmise põhjusena esile kõige sagedamini asjaolu, et nad ei liigu eriti jalgsi (37%)**, ei liigu pimedal ajal (16%) või et helkur kipub kergesti kaduma, lahti minema (15%). Unustamist, laiskust või lihtsalt hoolimatust nentis kokku 26% vastajatest.
- Võrreldes eelneva uuringuga on helkuri mittekandmise põhjustest kasvanud selle **nõrk kinnitatavus – kerge kadumine**.
- Helkuri puudumisega põhjendas selle mittekandmist 13% sihtrühmast See näitaja on langustrendil.
- Laste puhul, kes kannavad helkurit ainult mõnikord või ei kanna üldse (n=5), toodi helkuri mittekandmise põhjusena esile kahel korral seda, et see kaob ära, tuleb lahti ning ühel korral seda, et tegu on laiskusega ja et laps on hooletu.

PÕHJUSED, MIKS EI OLE MURETSENUD SIIANI HELKURIT, JA KAVATSUS SEE MURETSEDA

- Neilt vastajailt, kes pidasid helkuri kandmist vajalikuks, kuid ei kannu seda helkuri puudumise tõttu, uuriti miks nad pole siiani helkurit muretsenud. Selliseid vastajaid sattus valimisse vaid 11 ja ligi pooled neist ei osanud mingit ettekäänat tuua. Ülejäänute seas väideti, et sobivat ei ole leitud, ei teata, kus sobivat saab või et lihtsalt pole tuntud vajadust.
- Helkuri vajalikuks pidajaist, kellel seda veel ei ole, on kavatsus helkur muretseda 48%-l. 32% ei osanud seisukohta võtta. Kõik, kes helkurit muretseda ei kavatse, olid põhiliselt autoga liiklejad.
- Küsimusele, mis paneks helkurite mittekasutajaid helkurit kandma, vastati kõige sagedamini, et helkuri **parem kinnitatavus riietele** (19%) ja/või **trahv** (18%). Kinnituse aspekti mainiti keskmisest enam noorte ja maainimeste seas. Trahvi märgiti kõige sagedamini 25-34-aastaste vastajate seas.

II HELKURI KANDMINE

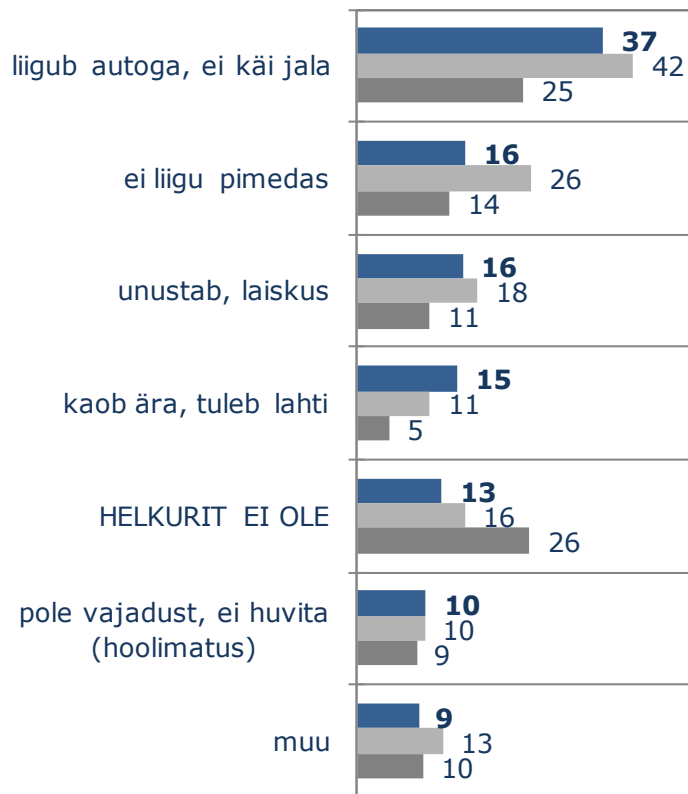
Helkuri mittekandmise põhjused

Miks ei kanna helkurit?

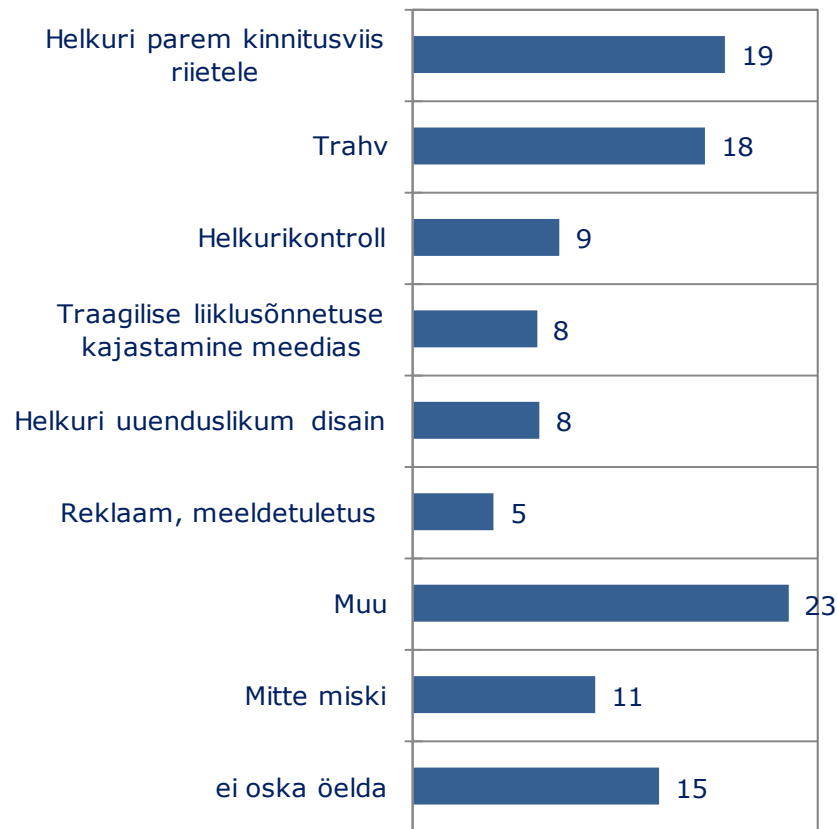
n=kannab helkurit
mõnikord või ei kanna üldse, %

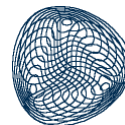
■ 2016, n=157 ■ 2015, n=187
■ 2013, n=222

Mis paneks Teid helkurit kandma?

n=kannab helkurit mõnikord või ei kannata üldse, %

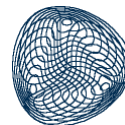

LISA I

ANKEET

ANKEET

1. Kas Te liigute ...?

- 1) rohkem jalgsi
- 2) rohkem autoga
- 3) enam-vähem võrdselt nii jalgsi kui autoga

2. Kui vajalikuks peate helkuri kandmist enda puhul?

- 1) väga vajalik
- 2) pigem vajalik
- 3) pigem ei ole vajalik
- 4) üldse ei ole vajalik
- 5) *ei oska öelda*

3. Kui vajalikuks peate helkuri kandmist laste puhul?

- 1) väga vajalik
- 2) pigem vajalik
- 3) pigem ei ole vajalik
- 4) üldse ei ole vajalik
- 5) *ei oska öelda*

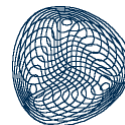
4. Kuivõrd Te pimedal ajal väljas liikudes kannate helkurit?

- 1) reeglina (alati)
- 2) küllalt sageli
- 3) ainult mõnikord
- 4) ei kanna üldse
- 5) *ei oska öelda*

5. Kas Te olete pimedal ajal väljas liikudes kasutanud helkuri asemel mõnda muud enda nähtavaks tegemise vahendit?

- 1) Jah, mida? _____
- 2) Ei
- 3) *Ei oska öelda*

ANKEET

KÜSIMUSED 6-8 KÜSIDA KUI HELKURIT KANTAKSE REEGLINA VÕI KÜLLALT SAGELI (K4=1-2):

6. Millist tüüpi helkur Teil endal on? VÕIB MITU VASTUST!

- 1) rippuv helkur (klassikaline)
- 2) ümber käe keerduv "slap wrap" tüüpi helkur
- 3) muu ajutiselt kinnitav helkurlint või -pael
- 4) helkurvest
- 5) püsivalt riieale kinnitatud, õmmeldud
- 6) muu (täpsustage) _____
- 7) ei oska öelda

7. Kust Teie olete oma helkuri soetanud/saanud? VÕIB MITU VASTUST!

- 1) Ise ostnud
- 2) Politseinike käest helkurkontrolli käigus
- 3) Mõnelt väliürituselt
- 4) Kodanike algatuse käigus (külaseltsid, kohalikud omavalitsused, erafirmad jne)
- 5) Kingitusena muu tarbekauba ostmisel
- 6) Kingitusena mujalt
- 7) Muu, mis? _____
- 8) ei oska öelda

8. Kas Te olete helkurit saades/ostes vaadanud ka pakendilt, kas see vastab CE märgistusele?

- 1) Jah
- 2) Ei
- 3) Ei oska öelda

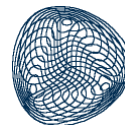
KÜSIMUSED 9-10 KÜSIDA, KUI KANNAB HELKURIT AINULT MÕNIKORD VÕI EI KANNA ÜLDSE (K4=3-4):

9. Miks Te ei kanna pimedal ajal väljas liikudes helkurit (alati)?

SPONTAANNE. ÄRA LOE ETTE! VÕIB MITU VASTUST!

- 1) helkurit ei ole
- 2) liigub autoga, ei käi jala
- 3) ei liigu pimedas
- 4) unustab, laiskus
- 5) pole vajadust, ei huvita (hoolimatus)
- 6) kaob ära, tuleb lahti
- 7) muu (täpsustage) _____
- 8) ei oska öelda

ANKEET

10. Mis paneks Teid helkurit kandma?

SPONTAANNE. ÄRA LOE ETTE! VÕIB MITU VASTUST!

- 1) Helkuri uuenduslikum disain
- 2) Helkuri parem kinnitusviis riinetele
- 3) Traagilise liiklusõnnetuse kajastamine meedias
- 4) Reklaam, meeldetuletus (pidev teema aktuaalsena hoidmine)
- 5) Trahv
- 6) Helkurikontroll (töökoht, tänav...)
- 7) Muu, mis?
- 8) Mitte miski
- 9) *ei oska öelda*

K 11-12 KÜSIDA, KUI PEAVAD HELKURIT VAJALIKUKS, KUID EI OMA SEDA (K2=1-2 ja K9=1)11vastajat

11. Mis põhjusel Te pole siiani ENDALE helkurit muretsenud?

SPONTAANNE. ÄRA LOE ETTE! VÕIB MITU VASTUST!

- 1) liiga kallis
- 2) pole saadaval
- 3) ei tea, kus neid müüakse
- 4) pole leidnud sobivat
- 5) muu (täpsustage) _____
- 6) *ei oska öelda*

12. Kas Te kavatsete muretseda ENDALE jalakäijahelkuri?

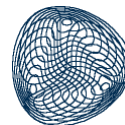
- 1) jah
- 2) ei
- 3) *ei oska öelda*

KÜSIDA KÕIGILT:

13. Kas Teie peres on 4-15-aastasi lapsi?

- 1) Jah
- 2) Ei

ANKEET

K14-17 KÜSIDA AINULT 4-15-AASTASTE LASTE VANEMATELT

14. Kas laps(ed) pimedal ajal väljas liikudes kannavad helkurit?

- 1) reeglina (alati)
- 2) küllalt sageli
- 3) ainult mõnikord
- 4) ei kanna üldse
- 5) ei oska öelda

K15 KÜSIDA, KUI KANNAVAD HELKURIT AINULT MÕNIKORD VÕI EI KANNA ÜLDSE (K14=3-4): 5 vastajat

15. Miks Teie laps/ lapsed ei kannu pimedal ajal väljas liikudes helkurit (alati)?

SPONTAANNE. ÄRA LOE ETTE! VÕIB MITU VASTUST!

- 1) helkurit ei ole
- 2) liigub autoga, ei käi jala
- 3) helkur pole trendikas
- 4) ei liigu pimedas
- 5) unustab, laiskus
- 6) pole vajadust, ei huvita (hoolimatus)
- 7) kaob ära, tuleb lahti
- 8) muu (täpsustage) _____
- 9) ei oska öelda

K16-17 KÜSIDA, KUI LAPS/ED EI OMA HELKURIT (K15=1): 0 vastajat

16. Mis põhjusel Te pole siiani lapsele/LASTELE helkurit muretsenud?

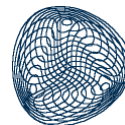
SPONTAANNE. ÄRA LOE ETTE! VÕIB MITU VASTUST!

- 1) liiga kallis
- 2) pole saadaval
- 3) ei tea, kus neid müüakse
- 4) pole leidnud sobivat
- 5) muu (täpsustage) _____
- 6) ei oska öelda

17. Kas Te kavatsete muretseda lapsele/ LASTELE jalakäijahelkuri?

- 1) jah
- 2) ei

ANKEET

KÜSIDA KÕIGILT:

18. (14) Kus Te olete helkureid müügil näinud? VÕIB MITU VASTUST!

- 1) bensiinjaamas
- 2) kaupluses
- 3) kioskis
- 4) muu (täpsustage) _____
- 5) *ei ole müügil näinud*
- 6) *ei oska öelda*

19. Kas helkuri kandmine pimedal ajal on kohustuslik nii maal kui linnas?

- 1) Kõikjal
- 2) Ainult asulavälisel teel
- 3) Ainult asulasisesel teel
- 4) Ei
- 5) *Ei oska öelda*

20. (15) Kui vajalikuks Te peate helkuri tutvustamiseks/kasutamiseks korraldatavaid kampaaniaid?

- 1) **väga vajalik**
- 2) **pigem vajalik**
- 3) **pigem ei ole vajalik**
- 4) **üldse ei ole vajalik**
- 5) *ei oska öelda*